

ŻYCIE GOSPODARCZE

Dwutygodnik poświęcony sprawom gospodarczym Polski Zachodniej

Organ Związku Fabrykantów T. z. w Poznaniu.

Redakcja i Administracja: Aleje Mar-
cinkowskiego nr. 7, dom ogrodowy,
----- telefon nr. 25-95. -----
Redaktor przyjmuje w dni powszednie
od godz. 11—1; Administracja od 9—3.

Poznań, dnia 1 stycznia 1927

Prenumerata wynosi: w kraju z prze-
syłką rocznie 20 zł, półrocznie 10 zł,
kwartalnie 5 zł, zagranicą z przesyłką
rocznie 24 zł, półrocznie 12 zł, kwar-
talnie 6 zł. Numer pojedynczy 1 zł.

NUMER 25.

Wydawca: Związek Fabrykantów T. z. w Poznaniu.

ROK 6.

**Szybko i akuratnie farbuje — czyści chemicznie
wszelką odzież**

FARBIARNIA PAROWA i PRALNIA CHEM.

„BARWA”

właśc.: **STEFAN KAŁAMAJSKI**

Składy własne w Poznańskim i na Pomorzu. — Fabrykaw Mosinie pod Poznaniem. — Centrala S. Kałamajski, Poznań, pl. Wolności 6.

Biblioteka Jagiellońska

1002026762

HERMANNMÜHLEN

Towarzystwo Akcyjne w Poznaniu

Rok założenia 1895.

Rok założenia 1895.

Młyn żytni

Poznań-Wilda, ulica Fabryczna 22
stacja kolejowa Poznań.

Młyn pszenny

Zieliniec, poczta Swarzędz
stacja kolejowa Antoninek.

Własne bocznice.

Dzienna sprawność 4400 centnarów zboża.

Wszelkie gatunki mąki pszennej, żytniej i ospa.

Biuro centralne: Plac Wolności 17. - Tel. 32-53 i 37-56

Rządowy projekt poparcia produkcji.

Od dłuższego czasu spotykamy się z zapowiedziami przedstawicieli naszych władz naczelnych, iż Rząd z całą energią poprze krajową produkcję, w celu umożliwienia jej rozwoju. Dotychczas jednakże poza pewnymi ulgami przyznanymi przez Rząd przemysłowi przeważnie eksportowemu, jak na przykład wprowadzenie taryf ulgowych na przewóz, zwrot cła od wywożonego fabrykatu, o ile w składnikach jego znajdowały się materiały zagraniczne, opłacające cło, Rząd nie wprowadził żadnych zasadniczych posunięć, któreby w całym słowa znaczeniu tworzyły wyjątkowo korzystne warunki dla rozwoju tak całokształtu produkcji, jak również jej poszczególnych działów.

Od dawien dawna pokutująca u nas zasada oparta na doktrynie Marksa (socjalistycznej), uniemożliwiła wprowadzenie jakiegś pomocy ze strony państwa, ułatwiającej rozwój przemysłu. Wprowadzenie coraz nowych monopolii, zakładanie przedsiębiorstw państwowych nie wiadomo w jakim celu, a praktycznie w celach konkurencji z przemysłem prywatnym, następnie cały szereg utrudnień bądź to czysto rejestracyjnych, podatkowych, polegających na opłaceniu z góry podatków jeszcze przed założeniem przedsiębiorstwa, oraz utrudnień dla kapitału zagranicznego, wszystko to nie mogło sprzyjać rozwojowi produkcji, przeciwnie musiało osłabiać ją i odciągać obywateli, którzy w innych warunkach zużytkowaliby swoje kapitały w celach przemysłowych od myśli zakładania warsztatów. Obecnie jednak Rząd nosi się z projektem wprowadzenia ustawy o środkach tymczasowych, zmierzających do poparcia produkcji krajowej i poprawy bilansu płatniczego. Ustawa ta miałaby upoważniać Radę Ministrów do udzielania na czas 5 lat przedsiębiorstw, które podczas obowiązywania ustawą w Polsce powstaną w zakresie nowych działów przemysłu, oraz gałęzi przemysłu już egzystujących, a posiadających szczególne znaczenie gospodarcze dla Państwa i posiadające w niem siedzibę prawną następujących ulg, a mianowicie: podatkowych (zwolnień od podatku przemysłowego, zwolnień od podatku dochodowego, zwolnień od opłat przeniesienia własności, nieruchomości, niezbędnych do uruchomienia przedsiębiorstwa, zwolnień od wszelkich opłat rządowych przy zakładaniu takich przedsiębiorstw przemysłowych w formie spółek celnych (zwolnień od opłacania cła za wszelkie w kraju nie wyrabiane maszyny i narzędzia niezbędne do prowadzenia tego przedsiębiorstwa), taryfowych (na przewóz fabrykatów i surowców).

Pozatem Rząd ustawą tą uregulowałby sprawę zapotrzebowania władz państwowych i samorządowych, wyłącznie na rynku krajowym, a także sprawę usprawnienia polskiego handlu zagranicznego drogą opodatkowania importu w wysokości 1% od wartości.

Jakkolwiek zdajemy sobie doładnie sprawę z tego, iż w podobny sposób, drogą zasadniczych ulg należy umożliwić rozwój naszego przemysłu, to jednakże nie zupełnie możemy się zgodzić z tem, ażeby to miało być uskutecznione w formie tego rodzaju ustawy. Byłoby rzeczą daleko więcej wskazaną, ażeby w ustawodawstwie podatkowym, celnym, komunikacyjnym, przemysłowym, oraz administracyjnym, zostały wprowadzone zmiany ułatwiające powstawanie placówek przemysłowych. Nie wystarczy bowiem wprowadzić tylko ulgi bardzo zasadnicze, ale odnoszące się do pewnych tylko dziedzin życia, podczas gdy inne dziedziny (szczególnie administracja i ustawodawstwo przemysłowe) będą swojemi biurokratycznymi przepisami nie mającymi istotnego znaczenia, krępowały powstawanie przemysłu i odstraszały obywateli od wejścia na tą drogę pracy. Uważamy, że zaprowadzając w każdej z wymienionych dziedzin ustawodawstwa możliwość stosowania ulg dla tych kategorii przemysłu, które zostaną otoczone specjalną

troską państwa i umieszczone przez Rząd na specjalnej liście kategorii produkcji, której należy się poparcie, Rząd uniknąłby pewnych niewątpliwych kolizyj nowej ustawy z ustawodawstwem bądź to podatkowym, celnym, komunikacyjnym lub t. p., a po za tem miałyby zapewnioną możliwość stosowania dużej pomocy dla sfer produkcyjnych w każdym wypadku, gdyby tego zaszła potrzeba bez konieczności uciekania się po 5 latach do przedłużania tejże ustawy względnie też opracowywania nowej. Po za tem gdyby przestały nasze ustawodawstwa, przewijała się troska o rozwój produkcji, oraz dążność do jej poparcia i ułatwienia nie tylko w czasie 5-letniego trwania ustawy, ale w czasie nieograniczonym, dotychczas to ustawodawstwo takie wzbudzałoby zaufanie obywateli oraz zachęcałoby ich do nieszczerzenia wysiłków i kapitałów w celu zużycia ich na cele produkcyjne. Niemniej doprowadziłoby do zainteresowania się naszą produkcją kapitałów zagranicznych.

Po za temi uwagami, które uważamy za pierwszorzędne, jeżeli chodzi o formalny sposób przeprowadzenia ustawowej pomocy dla produkcji, pragniemy zwrócić uwagę na pewne merytoryczne ujęcie projektowanej ustawy. Przedewszystkiem wrzucam się w oczy, iż projekt ustawy dąży do poparcia bez żadnych ograniczeń wszystkich nowych działów przemysłu. Sądzimy, że nie leży w interesie państwa wprowadzenie w obecnej dobie polityki popierania każdego przemysłu, a to dlatego, że są pewne działy produkcji, które nigdy w Polsce nie będą mogły się rozwinąć i na dalszą metę utrzymać, a to z tego względu, że nie mają wcale warunków ku temu, czyż więc tego rodzaju działu produkcji może być względem tylko na chwilową konjunkturę wywołaną tem, że będą zwolnione z opłaty podatków i czasowo zabezpieczone cłem, mają być też popierane. Tego rodzaju nie celowe popieranie produkcji nie mogłoby wydać dobrych wyników, mogłoby się tylko stać państwu ciężarem i doprowadzić Rząd do zaniechania w ogólności stosowania tychże ulg. Jedynie celowem, jeżeli jest mowa o poparciu produkcji, może być poparcie tej, której rozwój jest zabezpieczony, wskutek odpowiednich miejscowych warunków, jak zapewniomy zbyt, surowiec względnie półfabrykat i t. p. inne. Łącznie więc z prowadzeniem ulg i poparcia wytwórczości krajowej, władze Rzeczypospolitej powinny w pierwszej linii w porozumieniu z sferami przemysłowymi określić te wszystkie działy produkcji i ich rodzaje, które mają widoki rozwoju i zabezpieczone warunki na miejscu, powinny wydać specjalną listę tych kategorii produkcji i do niej zastosować wprowadzone do całokształtu naszego ustawodawstwa ulgi. Tego rodzaju popieranie produkcji uważamy za jedynie celowe o charakterze stałym, a nie przemijającym. Jest jednakże objawem nadzwyczajnym, że nasze czynniki rządowe zamierzają w sposób właściwy zająć się poparciem krajowej wytwórczości, i że zdecydowały się po długich eksperymentach zaniechać szukanowania produkcji, głosząc jednocześnie, iż Rząd stoi na stanowisku gospodarzem kapitalistycznym, co podkreślił na posiedzeniu w dniu 30 października p. minister Kwiatkowski w swoim przemówieniu. Należy więc nam liczyć się z tem, że może nareszcie przemysł nasz zacząć się na serio rozwijać, stwarzając zapotrzebowanie na pracę będącą u nas dotychczas w nadmiarze.

Ze Związku Fabrykantów.

OKÓLNIK

w sprawie ustawy o opłatach stemplowych.

Dział 12. B. w art. 72 wprowadza z dniem 1 stycznia 1927 r.

a) Przymus stemplowania wszystkich pism stwierdzających całkowite lub częściowe wykonanie przez sprzedawcę umowy o sprzedaży rzeczy ruchomej, jeżeli wymienia należność za rzecz sprzedaną.

b) Jeżeli odnośnie jednej i tej samej rzeczy sporządzono kilka pism (kopji) albo kilka potwierdzeń odbiuru, to uiszcza się tylko stempel od oryginału.

c) **Do pism podlegających stemplowi należą:**

1. rachunki,
2. potwierdzenia odbioru towaru wymieniające zarazem należność za towar.
3. potwierdzenia odbioru ceny sprzedaży z zaznaczeniem, że otrzymano ją za dostarczone towary itp.

W razie wykonania umowy sprzedaży częściami, częściowego dostarczania towaru, częściowego płacenia ceny i sporządzania rachunków z których każdy stwierdza wykonanie pewnej części zobowiązania należy przy każdym takim piśmie uiścić opłatę stemplową odpowiadającą odnośnej części.

d) Forma pisma i sposób umieszczenia na nim nazwiska lub firmy wystawcy nie mają znaczenia jak również nie ma znaczenia to, czy pismo jest kopją lub oryginałem.

e) Od wszystkich sum należności, jeżeli bądź sprzedawca, bądź nabywca zawarł umowę sprzedaży w zakresie swego przedsiębiorstwa, za którego opłaca podatek przemysłowy, uiszczać należy opłatę stemplową w wysokości 0,2% od sumy, na jaką rachunek został wystawiony, w innych wypadkach 1% od sumy należności (postanowienia powyższe stosuje się również do pokwitowania, którym sprzedawca potwierdza cenę sprzedaży otrzymanej z góry). Opłatom powyższym podlegają także pisma wystawione zagranicą i wysłane do Polski.

Nie podlegają opłatom stemplowym:

1. Należności nie przewyższające 20 zł,
2. Wykonanie umowy sprzedaży od której wykonano opłatę stemplową przewidzianą w art. 66 i 67 (licytacja, przejęcia ruchomości za długi itp.)
3. Wykonanie umowy o sprzedaż przedmiotów monopolu państwowego, jeżeli monopol jest nabywcą lub sprzedawcą,
4. Wykonanie umowy o sprzedaż papierów wartościowych, zagranicznych środków płatniczych, lub złota i srebra w sztabach,
5. Wykonanie umowy sprzedaży materiałów budowlanych,
6. Należności Banku Polskiego,
7. Pisma pozorne, to jest pisma, z których treści wynika — bądź samej — bądź w związku z inną korespondencją handlową, że celem jej jest jedynie poinformowanie odbiorcy o cenie towaru, a zatem pisma mające charakter oferty.

Opłatę od pism sporządzonych zagranicą należy uiścić w przeciągu 3 tygodni od daty odebrania pisma; do uiszczenia opłaty stemplowej od pism sporządzonych w Polsce, wystawca jest zobowiązany ją uiścić przed doręczeniem pisma odbiorcy. Skasowanie znaczków stemplowych może odbywać się nie tylko przez przepisywanie początkowego lub końcowego wyrazu tekstu, lecz także przez przepisywanie dat, skasowania oraz nazwiskiem lub firmą kasującego.

Dla wygody firmy mogą postarać się o conto stempl. w Kasie Skarbowej i co miesiąc regulować w niej należności stemplowe.

Firmy mające takie conto stempl. wszystkie pisma ostemplowują pieczętką „Opłata stemplowa uiszczona“ i co miesiąc robią zestawienie należności stemplowych, które regulują w Kasie Skarbowej.

SPRAWY TARYFOWE.

Ważna rewizja taryf towarowych. Przypominamy, że obecnie przystępuje Ministerstwo Komunikacji do rewizji i taryf kolejowych. Prosimy po-

nownie przesyłać nam wszelkie życzenia, dotyczące rewizji taryf kolejowych, celem skutecznego zastąpienia życzeń P. T. Członków. Sprawa jest bardzo poważna.

SPRAWY CELNE.

Sprawa waloryzacji cel. Ponieważ staraniem naszego Związku, Władze godzą się na waloryzację cel przeto celem przedstawienia na czas życzeń przedsiębiorstw różnych gałęzi przemysłu, prosimy już dzisiaj możliwie odwrotnie a) o przysłanie na nasze ręce uwag P. T. Firm w sprawie, dotyczącej ochrony celnej; b) uwagi winny być szczegółowo uzasadnione z wykazaniem możliwie cyfrowej konieczności podwyżki cel; c) zwracamy uwagę, że sprawa jest bardzo pilna i że wymaga starannego przygotowania przez nasz Związek i dlatego, ponieważ chcielibyśmy na podstawie zebranych materiałów odbyć konferencję z poszczególnymi działami przemysłu i na czas materiały przedłożyć Rządowi, prosimy we własnym interesie o swoich postulatach, w kierunku przez nas podanym, nas na czas zawiadomić, ażebyśmy mogli życzeniom P. T. Członków zadość uczynić. Spóźnione postulaty nie będą mogły być przez nas zastąpione.

USTAWY I ROZPORZĄDZENIA.

Biuro badania cen. Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 grudnia 1926 r. (Dz. U. P. nr. 122 z r. 1926) powołane zostało do życia biuro badania cen (z ramienia naszego Związku powołany zostaje wiceprezes Związku p. inż. Schimitzek).

Konwersja obligacji pożyczek państwowych z lat 1918—1920. W sprawie w tytule podanej wyszło rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 30 listopada 1926 r. (Dz. U. P. nr. 122 z r. 1926).

Właściwość Urzędów Celnych upoważnionych do przeprowadzenia śledztw i spraw karno-skarbowych. Minister Skarbu rozporządzeniem z dnia 6 grudnia 1926 r. (Dz. U. P. nr. 122 z 1926 r.) upoważnił szereg Urzędów Celnych do przeprowadzenia śledztw w tytule podanych. Urzędy te wymienione są w powołanym Dzienniku.

Podwyższenie taryfy osobowej na kolejach wąskotorowych osobowych i prywatnych w Dyrekcji Kolejowej w Warszawie, Radomiu, Wilnie i we Lwowie zostało unormowane rozporządzeniem Ministra Komunikacji 19 grudnia 1926 r. (Dz. U. P. Nr. 122, z 1926 roku).

Zniżka taryfowa dla węgla kamiennego w komunikacji polsko - austriackiej została unormowana rozporządzeniem Ministra Komunikacji z dnia 11 grudnia 1926 r. (Dz. U. P. Nr. 122, z 1926 r.).

Rozporządzenie wykonawcze do ustawy stemplowej. Z dniem 1 stycznia 1927 r. wchodzi w życie nowa ustawa stemplowa ogłoszona w Dz. U. P. Nr. 98, z roku 1926. Obecnie Ministerstwo Skarbu wydało szczegółowe rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy z dnia 20 listopada 1926 r., ogłoszone w Dz. U. P. Nr. 123 z roku 1926.

INFORMACJE.

Traktat handlowy z Niemcami. Wedle informacji sprawa zawarcia traktatu handlowego z Niemcami nie stoi dobrze. Niemcy stawiają ciężkie warunki natury politycznej. W szczególności dotyczy to sprawy osiedlenia cudzoziemców.

Zmiana podstawy obliczania składek robotników na rzecz Funduszu Bezrobocia. Zwracamy uwagę, iż obecnie na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej, z dn. 6. 12. 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 124, poz. 717) na wniosek Zarządu Głównego Funduszu Bezrobocia wymieniona w art. 7 najwyższa norma zarobku dziennego robotnika została podwyższona z 5 złotych na 6 zł 60 gr dziennie.

Równocześnie zaznaczamy, że najwyższa norma zarobku pracowników umysłowych przy ubezpiecze-

niu na wypadek bezrobocia nie została zmieniona i wynosi 8 zł dziennie (Art. 3 ust. z dn. 28. 10. 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 120).

Wystawa Maszyn Rolniczych w Paryżu. Niniejszem podajemy do wiadomości, iż w drugiej połowie stycznia 1927 odbędzie się w Paryżu Wystawa Maszyn Rolniczych.

W wystawie tej pożądanym jest udział Polski. Za interesowani zechcą się zgłaszać do Dyrekcji Wystawy „Salon de la Machine Agricole Union des Exposants de Machines et d'Outillage agricoles 8, rue Jean-Goujon à Paris.

W sprawie ubezpieczenia pracowników umysłowych. Projekt ustawy o ubezpieczeniu pracowników umysłowych ma być przedłożony w niedługim czasie Radzie Ubezpieczeń Społecznych, która się zbierze po raz pierwszy.

Fabryka śrub

Wykonuję

Wykonuję

wszelkie śruby, toczone
mosiężne i fasonowe
oraz aparaty i części elektrotechniczne
Również urządzam wszelkie zakłady dla siły i światła
elektrycznego.

W. ZGOŁA

ul. Grotgera 4.

POZNAŃ

Telefon 62-93.

PERFUMY
WODY KOŁOŃSKIE
MYDŁA

KALIA
JSTE

PRZODUJĄ w POLSCE
J. & S. Stempniewicz
WARSZAWA POZNAŃ RADOM

LAKIERY

wszelkiego rodzaju, gotowe farby olejne, pokosty, mydła techniczne, rdzeniowe, rozmaite mydła szare; do dezynfekcji: Lysol i Kreolinę poleca

w najlepszej jakości na dogodnych warunkach

Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna Tow. Akc.

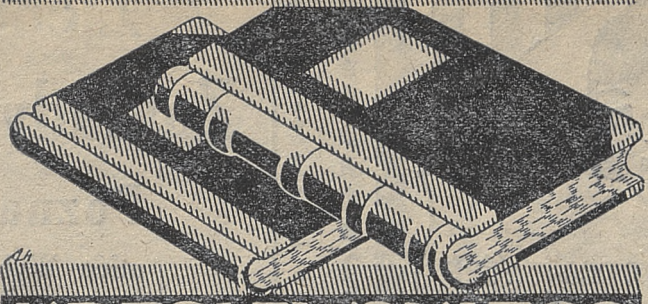
Poznań-Starołęka

Biura: Poznań, Aleje Marcinkowskiego nr. 5

KSIEGI HANDLOWE

Znaczek fabryczny

Znaczek fabryczny

KREGLEWSKIEGO

Związkowa Centrala Maszyn

Tow. Akc.

Ul. Wjazdowa 9

POZNAŃ

Tel. 2280 i 2289

Maszyny i narzędzia rolnicze
wszelkiego rodzaju
oraz części zapasowe

Generalne reprezentacje:

- H. Cegielski Tow. Akc.:** garnitury parowe do młócenia
- Massey - Harris:** maszyny żniwne, motory naftowe
- Aktiebolaget Baltic:** centryfugi do mleka
- Phoenix, Wiedeń:** tryery do zboża

Prosimy zażądać oferty!

Prosimy zażądać oferty!

Browary Huggera T. A.

Poznań, ul. Półwiejska 25. Telefon 3037 i 3047.

Słodownie i fabryka lodu

polecają swoje wyborowe piwa:

Kryształ jasne (pilzeńskie) — **Specjał** ciemne (monachijskie) — **Porter**

Verifiable Shampoo-Powder

Miaflor

NAJTAŃSZY ŚRODEK DO
MYCIA WŁOSÓW I GŁOWY,
USUWA ŁUPIEŻ I NADAJE
WŁOSOM MIĘKKOŚĆ JEDWABIU.

HENRYK **ZAK**
POZNAŃ.

Zjednoczone Zakłady Stolarskie

Poznań -- Wilda

ulica Wybickiego 13-14

Fabryka okień, drzwi
i wszelkich robót budowlanych

Architektura Wewnętrzna

Telefon 23-40

Telefon 23-40

Specjalność:

Urządzenia biurowe, składowe, bankowe

Konta bankowe:

Bank Gospodarstwa Krajowego w Poznaniu.

Czekolady

Kakao

„GOPLANA“

POZNAŃSKA

FABRYKA CZEKOLADY

TOWARZYSTWO AKCYJNE

POZNAŃ

ULICA ŚW. WAWRZYŃCA 28.

Cukry deserowe

Marcepany

Hurtownia Win i spirytualji

A. Glabisz

Poznań

Stary Rynek nr. 50

(pod daszkiem)

Telefon 34-00.

H. Cegielski, Tow. Akc. Poznań

wyrabia

jako jedyna wytwórnia w Polsce
i poleca do natychmiastowej dostawy

== Lokomobile i Młocarnie Parowe ==
Elewatory do słomy i Bukowniki do koniczyny

Przedstawicielstwo na Poznańskie:

Związkowa Centrala Maszyn Tow. Akc. Poznań, ulica Wjazdowa nr. 9.

Przedstawicielstwo na Kujawy i Pomorze:

Inowrocławska Fabryka Maszyn Tow. Akc. Inowrocław, ul. św. Ducha 29.

Przedstawicielstwo na b. Królestwo i Kresy Wschodnie:

Towarzystwo Przemysłowo-Handlowe „Ardora“ Warszawa, ul. Bracka 16.

Przedstawicielstwo na Małopolskę:

Henryk Małecki, Lwów, ulica Sapiehy nr. 34.

„AKWAWIT“ SP. AKC.

Rektyfikacja Okowity i Fabryka Chemiczna

4 Rektyfikacje spirytusu

2 Fabryki płatków ziemniaczanych

Fabryka wódek i likierów

Najprzedniejsze wódki stołowe — Nalewki owocowe i likiery

Specjalność:

Żytniak Wielkopolski — Boonekamp — Cherry Brandy — Curaçao Blanc — Curaçao Orange — Orange — Kryształ Wiśniowy — Peppermint

4 Składnice spirytusu

Fabryka płatków mielonych

Fabryka chemiczna

Eter siarkowy — Eter octowy — Eter mrówkowy
Lakiery (werniksy) — Collodium do celów przemysłowych, leczniczych, fotografii, grafiki etc. — Alkohol amyłowy — Alkohol izobutyłowy — Octan amyłowy — Rozpuszczalniki — Ług sodowy 38-40 Bè
Kwas solny wolny od arsenu i kwasu siarkowego
Chloroform — Jedno-chlorobenzol — Para-dwu-chlorobenzol

Zarząd Centralny:

POZNAŃ, ul. Cieszkowskiego 5. Adres telegr. „Akwawit-Poznań“

Składnica Górnośląska w Lublincu

Generalny Reprezentant:

H. Zalewski, Warszawa Świętokrzyska 16 m. 7.

Bank Związku Spółek Zarobkowych

Instytucja centralna:
Poznań — Plac Wolności nr. 15.

Oddziały w Poznaniu:

1. Aleje Marcinkowskiego nr. 26, 2. Jeżyce, ul. Dąbrowskiego nr. 49,

W kraju:

Warszawa, ulica Jasna nr. 8,
Łódź, ulica Sienkiewicza nr. 24,
Toruń, ulica Szeroka nr. 14,
Kraków, Rynek Główny nr. 19,
Bydgoszcz, Plac Teatralny nr. 4,
Lublin, Krakowskie Przedmieście nr. 45,
Radom, Plac 3 Maja,
Piotrków, Plac Kościuszki,

Kielce, ulica Kolejowa nr. 54,
Grudziądz, ul. Józ. Wybickiego 11/13,
Zbąszyń, ulica Marszałkowska nr. 43,
Katowice, ulica Warszawska nr. 7,
Sosnowiec, ulica 3 Maja nr. 9,
Lwów, Kopernika 4,
Wilno, ulica Mickiewicza nr. 1.
Bielsko, ulica Piłsudskiego 13.

Wolne Miasto Gdańsk:

Holzmarkt 18.

Zagranicą:

Nowy York, — Union Bank of the Cooperative Societies
New-York Agency 953, Third Avenue New-York.

Paryż, — Banque de l'Union des Sociétés Cooperatives,
Succursale de Paris 82, rue Saint Lazare Paris (9-e).

Złatwia wszelkie czynności wchodzące w zakres bankowości.

Adres telegraficzny

w kraju i New-Yorku: „Zarobkowy“ w Paryżu: „Bezeteseb“.